

Praktikák, a mindennapokba épülő tevékenységek, melyek segítségével elősegíthető a gyerekek egészséges nyelvi fejlődése

A gyermekek egészséges nyelvi fejlődése akkor fog megvalósulni, ha a környezetében tudatos kommunikáció folyik. Az élő beszéd prioritást élvez ebben a fejlődési folyamatban.

Nagyon fontos, hogy minden tevékenységbe vonjuk be a gyermeket, ezeket verbális narrációval kíséreljük.

Íme néhány példa:

1. A nap folyamán végzett tevékenységeket (felkelés, fogmosás, öltözködés, főzés, étkezés, alváshoz készülődés, mosás, séta, játék, bevásárlás....) mindig kísérje verbális magyarázat, akár többszöri ismétléssel is.
2. Mesekönyvek nézegetése, olvasása. Nagyon jó alkalmat ad a szókincs bővítésre, a mesehallgatás pedig fejleszti a képzelőerőt, fantáziát.
3. Mondókáskönyvek nézegetése, mondókák tanulása. A ritmusérzékét és a nyelvi készségeket fejleszti kiemelkedően.
4. A gyermek meghallgatása - mely a szülő részéről is megkíván némi türelmet -, nekik még több idő szükséges a gondolatok összerakásához és szavakba öntéséhez. Fontos szabály, hogy ne vágjunk a szavába, de kérdésekkel bátoríthatjuk, segíthetjük a kifejező beszéd fejlődését.
5. A kommunikációs kompetenciát nagyon jól fejlesztik a beszélgetős játékok.
 - Mit fogok a kezembe?
 - Milyen színű tárgyak ezek?
 - Mit mondanakállatok?
 - Mi ennek a párja? stb.

Néhány praktika korosztályokra lebontva:

1 éves kor: az alapozás és a hangutánzás időszaka

- Állathangok, tárgyak hangjainak utánzása (vau-vau, bee, nyáu, ninó, tütü....)
Ezek könnyen kiejthető hangkapcsolatok, sikerélményt adnak.
- Mutatás és megnevezés akár tárgyakkal vagy képeskönyvek segítségével.

Ezáltal a passzív szókincs nagymértékben bővül. (Ekkor szokták mondani a szülők, hogy „már sok mindent megért” a gyermekük.)

- Az igék kialakításánál fontos a cselekvések kihangsúlyozása. (pl. játék után megünnöszölgünk kezét mosni, vagy ebédhez a székre ülünk.....)

Minden esetben fontos a szemkontaktus, a megfelelő, kissé erőteljes artikuláció. A szájmozgás megfigyelése nagyban hozzájárul a helyes hangutánzás, majd később a szavak helyes kiejtésének végrehajtásához.

2 éves kor: szókincsbővülés, mondatalkotás kezdete

- szavak kiegészítése (gyerek mondja: labda, szülő: ez egy piros pöttyös labda....)
- választásra készítés (gyerek előtt játékok, szülő kérdezi: labdázni vagy építeni szeretnél?)
- mondókák mozgással kísérvé (a ritmus és a beszéd összekapcsolása)
- kérdések feltevése (mi ez? ki ez? hol van?)

3 éves kor: beszélgetés, „miért?” korszak

- türelmes válaszadás (rövid válaszokat adjunk)
- közös történetmesélés (mesekönyv olvasása közben kérdések feltevése)
- szerepjátékok (különböző szituációkban nyelvhasználat gyakorlása)
- érzelmek megnevezése (a cselekvések után nevezzük meg mit érez, jól fejleszti az érzelmi intelligenciát)

Fontos szabály: kerüljük a babanyelvet, mindig tisztán, értetően beszéljünk gyermekünkhöz.

Néhány játéktipp:

1 éveseknek: hangok és érintések

- **Mi van a dobozban?**

Bármilyen dobozba tegyünk tárgyakat. Vegye ki a gyermek egyenként és próbálja megnevezni. Hagyjuk fogdosni, megrágni, felfedezni.

- **Tükörjáték**

Üljünk a tükör elé, a gyermek próbálja utánozni, amit édesanyja mutat. Bohóckodva, viccesen lehet arcokat vágni, ezzel nagyban elősegítve a helyes artikuláció kialakulását. (állathangok, környezetünk hangjai a legjobban utánozhatóak)

- **Mondókák**

„Ez elment vadászni, (hüvelykujj kinyitása)

ez meglőtte, (mutatóujj kinyitása)
ez hazavitte, (középsőujj kinyitása)
ez megsütötte, (gyűrűsujj kinyitása)
az icike-picike mind megette. (kisujj kinyitása)
Kerekere gombocská, (gyermek tenyerében körözés)
Ide szaladt a nyulacská. (gyermek megcsiklandozása a hónaljban)”

2 éveseknek: választás és ritmus

- **Kitalálósdi**

A hátunk mögé bújtassunk el egy hangot adó tárgyat. (csörgő, kulcsosomó, papír)
Szóltassuk meg és kérdezzük: mi adta ezt a hangot?

- **Pakolás válogató**

Válogassunk szét pl. gyümölcsöket, zoknikat és közben nevezzük meg pl., hogy milyen színű.

- **Mondókázás** (lehet tapssal kísérve vagy mozgással)

„Gyí paci, paripa,
nem messze van Kanizsa,
odaérünk délre,
libapecsenyére” (térdre zötyögtetve)
„Csipp-csipp csóka,
vakvarjúcska,
komámasszony kéreti a szekerét,
nem adhatom oda,
tyúkok ülnek rajta,
hess-hess-hess.” (kezeink egymáson, csípő fogással fel-le mozgatjuk, a végén hessegetés)

3 éveseknek: szerepek és történetek

- **Telefonálás játék**

Játéktelefonon beszélgetés a gyermekkel. Mi történt ma veled? Mit ettél az oviban? Kivel játszottál? (bátrabban megnyilvánul, mert nincs közvetlen szemkontaktus)

- **Befejezetlen mondatok**

Ismert mesét kezdj el mondani, a gyermek fejezze be. Várj türelmesen!
Vagy napi tevékenységeit beszéljétek meg, amiben is Ő fejezze be a mondatot.⁷

- **Mondókák, mesék**

„Erre kakas, erre tyúk,

erre van a gyalogút,
taréja, taréja,
ugorj a fazékba.
Hopp!” (sétálunk ritmusra, végén ugrunk egyet)

„Itt a kezem jobb és bal, (kezek előre nyújtása megnevezés szerint)
összeverem, megszólal, (ökölbe szorított kéz összeütése)
itt a kezem bal és jobb, (kezek előre nyújtása megnevezés szerint)
most kell vele tapsolnod! (tapsolás)”

„Itt a szemem, itt a szám,
ez meg itt az orrocskám,
jobbra-balra két karom,
forgatom, ha akarom,
két lábamon megállok,
ha akarok, ugrálok!” (mindent végig mutatunk, majd ugrálunk)

OpenAI. (2026, április 30.). Válasz egy felhasználói kérdésre az AI-eszközök APA-formátumban történő hivatkozásáról. <https://chat.openai.com>